

Rättsfallssamlingen

Mål C-234/21

Défense Active des Amateurs d'Armes ASBL m.fl.

mot

Conseil des ministres

(begäran om förhandsavgörande från Cour constitutionnelle (Författningsdomstolen, Belgien))

Domstolens dom (stora avdelningen) av den 5 mars 2024

”Begäran om förhandsavgörande – Tillnärmning av lagstiftning – Direktiv 91/477/EEG – Kontroll av förvärv och innehav av skjutvapen – Skjutvapen som är förbjudna eller för vilka det krävs tillstånd – Halvautomatiska skjutvapen – Direktiv 91/477, i dess lydelse enligt direktiv (EU) 2017/853 – Artikel 7.4a – Medlemsstaterna får besluta att bekräfta, förnya eller förlänga tillstånd – Det förutsätts vara omöjligt att utnyttja denna möjlighet vad beträffar halvautomatiska skjutvapen som omvandlats till att avfira lösa skott eller till ett salutvapen eller ett akustiskt vapen – Giltighet – Artikel 17.1 och artiklarna 20 och 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Principen om skydd för berättigade förväntningar”

Tillnärmning av lagstiftning – Förvärv och innehav av vapen – Direktiv 91/477 – Medlemsstaterna får besluta att bekräfta, förnya eller förlänga tillstånd – Tillämpningsområde – Övergångsbestämmelser – Halvautomatiska skjutvapen som har omvandlats för att kunna avfira lösa skott och som inte omvandlats, samt som lagligen förvärvats och registrerats före ikraftträdandet av direktiv 2017/853 – Omfattas – Giltighet med hänsyn till rätten till egendom, principen om likhet inför lagen, icke-diskrimineringsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar

(Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 17.1, 20 och 21; rådets direktiv 91/477, i dess lydelse enligt direktiv 2017/853, artikel 7.4a)

(se punkterna 42–54 och 57–68 samt domslutet)

Resumé

Efter en begäran om förhandsavgörande från Cour constitutionnelle (Författningsdomstolen, Belgien) fastställer domstolen (stora avdelningen) giltigheten av artikel 7.4a i direktiv 91/477 om kontroll av förvärv och innehav av vapen¹, i dess lydelse enligt direktiv 2017/853, med hänsyn till rätten till egendom², principen om likhet inför lagen³, icke-diskrimineringsprincipen⁴ och principen om skydd för berättigade förväntningar. Enligt domstolen tillåter denna bestämmelse, i motsats till vad den hänskjutande domstolen utgick från vid sin tolkning, att medlemsstaterna använder sig av möjligheten att föreskriva övergångsbestämmelser som omfattar alla halvautomatiska skjutvapen som lagligen förvärvats och registrerats före ikraftträdandet av direktiv 2017/853 den 13 juni 2017, oavsett om det rör sig om halvautomatiska skjutvapen som kan användas till att avfira riktiga skott⁵ eller sådana vapen som omvandlats till att avfira lösa skott, retande ämnen, andra verksamma ämnen eller pyroteknisk ammunition, eller till ett salutvapen eller ett akustiskt vapen (nedan kallade omvandlade halvautomatiska skjutvapen)⁶.

Défense Active des Amateurs d'Armes ASBL, NG och WL har väckt talan vid Cour constitutionnelle (Författningsdomstolen) om ogiltigförklaring av en bestämmelse i en belgisk lag vari det, till skillnad från vad som gäller för halvautomatiska skjutvapen som kan användas till att avfira riktiga skott, inte föreskrivs någon möjlighet att som en övergångsåtgärd fortsätta att inneha omvandlade halvautomatiska skjutvapen som förvärvats före den 13 juni 2017.⁷ Cour constitutionnelle (Författningsdomstolen) anser att artikel 153 led 5 i lagen av den 5 maj 2019, jämförd med artikel 163 i samma lag, innebär en skillnad i behandling mellan, å ena sidan, personer som före den 13 juni 2017 lagligen hade förvärvat och registrerat ett halvautomatiskt skjutvapen som kan användas till att avfira riktiga skott, och, å andra sidan, personer som före samma datum lagligen hade förvärvat och registrerat ett halvautomatiskt skjutvapen som omvandlats endast för att avfira lösa skott, eftersom endast förstnämnda personer omfattas av övergångsbestämmelser som ger dem möjlighet att, på vissa villkor, inneha ett skjutvapen som nu är förbjudet. Enligt den hänskjutande domstolen har denna skillnad i behandling sitt ursprung i artikel 7.4a i direktiv 91/477, eftersom denna bestämmelse inte gjorde det möjligt för en medlemsstat att utvidga övergångsbestämmelserna till att omfatta denna andra kategori av halvautomatiska vapen. Den hänskjutande domstolen beslutade därför att inge en fråga om giltigheten av denna artikel till EU-domstolen.

¹ Enligt artikel 7.4a i rådets direktiv 91/477/EEG av den 18 juni 1991 om kontroll av förvärv och innehav av vapen (EGT L 256, 1991, s. 51; svensk specialutgåva, område 15, volym 10, s. 145), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/853 av den 17 maj 2017 (EUT L 137, 2017, s. 22) (nedan kallat direktiv 91/477), får "[m]edlemsstaterna ... besluta att bekräfta, förnya eller förlänga tillstånd för halvautomatiska skjutvapen i kategori A punkterna 6, 7 eller 8 avseende ett skjutvapen som klassificerats i kategori B, och som lagligen förvärvats och registrerats före den 13 juni 2017, i enlighet med de övriga villkor som fastställs i detta direktiv. Dessutom får medlemsstaterna tillåta att sådana skjutvapen förvärvas av andra personer som beviljats tillstånd av medlemsstaterna i enlighet med detta direktiv ...".

² Stadgas i artikel 17.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

³ Stadgas i artikel 20 i stadgan.

⁴ Stadgas i artikel 21 i stadgan.

⁵ Avses i punkterna 6–8 i "Kategori A – Förbjudna skjutvapen" som återfinns i del II A i bilaga I till direktiv 91/477 (nedan kallade kategorierna A.6–A.8).

⁶ Avses i punkt 9 i "Kategori A – Förbjudna skjutvapen" som återfinns i del II A i bilaga I till direktiv 91/477 (nedan kallad A.9).

⁷ Lag av den 5 maj 2019 om vissa bestämmelser på straffrättens område och vissa bestämmelser om religion (Moniteur belge av den 24 maj 2019, s. 50023) (nedan kallad lagen av den 5 maj 2019). Genom artiklarna 151–163 i denna lag införlivades delvis direktiv 2017/853 med den belgiska rättsordningen.

Domstolens bedömning

Domstolen prövar inledningsvis huruvida det antagande som ligger till grund för den fråga som ställts till den är korrekt, nämligen att artikel 7.4a i direktiv 91/477 ger medlemsstaterna rätt att föreskriva övergångsbestämmelser endast för halvautomatiska skjutvapen som kan användas till att avfira riktiga skott och som omfattas av kategori A.6–A.8, och inte för omvandlade halvautomatiska skjutvapen i kategori A.9.

För det första konstaterar den hänskjutande domstolen att mot bakgrund av ordalydelsen i denna bestämmelse är medlemsstaternas möjlighet att bekräfta, förnya eller förlänga tillstånd endast tillämplig på halvautomatiska skjutvapen i kategorierna A.6–A.8 som, före ikraftträdandet av direktiv 2017/853, klassificerades i kategori B ”[s]kjutvapen för vilka det krävs tillstånd”⁸ och som lagligen förvärvats och registrerats före den 13 juni 2017⁹, under förutsättning att övriga villkor i direktiv 91/477 är uppfyllda.

För det andra, vad gäller det sammanhang i vilket artikel 7.4a i direktiv 91/477 ingår, prövar domstolen i ett första skede huruvida de omvandlade halvautomatiska skjutvapen i kategori A.9 som lagligen förvärvats och registrerats före den 13 juni 2017 klassificerades i ”Kategori B – Skjutvapen för vilka det krävs tillstånd”. Domstolen framhåller att dessa vapen trots omvandlingen uppfyller de kriterier som definierar begreppet skjutvapen i direktiv 91/477¹⁰. Såsom framgår av skäl 20 i direktiv 2017/853¹¹ är risken dessutom hög för att sådana halvautomatiska skjutvapen som omvandlats till att avfira lösa skott återigen kan bli lika farliga som tidigare genom att på nytt omvandlas för att avfira ett skott, en kula eller en projektil med hjälp av ett antändbart drivämne.

Vad gäller omvandlade halvautomatiska skjutvapen konstaterar domstolen att unionslagstiftaren inte uttryckligen har uteslutit dem från definitionen av skjutvapen. Vidare ska preciseringen i direktiv 2017/853, enligt vilken det är viktigt att ta itu med problemet med sådana skjutvapen genom att låta dem omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 91/477¹², inte förstås så, att dessa vapen inte omfattas av det direktivets tillämpningsområde förrän efter ikraftträdandet av nämnda direktiv 2017/853. Den syftar snarare till att bekräfta att omvandlade halvautomatiska skjutvapen omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 91/477, i dess lydelse enligt direktiv 2017/853. Halvautomatiska skjutvapen i kategori A.9 som lagligen förvärvats och registrerats före den 13 juni 2017 ska följaktligen anses ha klassificerats i kategori B i direktiv 91/477, som var tillämpligt innan direktiv 2017/853 trädde i kraft.

I ett andra skede prövar domstolen om omvandlade skjutvapen kan omfattas både av kategori A.9 och av en av kategorierna A.6–A.8. Enligt ordalydelsen i kategori A.9 omfattar denna kategori ”varje skjutvapen i denna kategori” som har omvandlats. För att ett skjutvapen ska kunna omfattas av denna kategori krävs således inte bara att det har omvandlats till att avfira lösa skott, retande ämnen, andra verksamma ämnen eller pyroteknisk ammunition, eller till ett salutvapen eller ett akustiskt vapen, utan även att det uppfyller de kriterier som anges i punkterna 2, 3, 6, 7

⁸ Återfinns i del II A i bilaga I till direktiv 91/477, i dess lydelse före ikraftträdandet av direktiv 2017/853.

⁹ Återfinns i del II A i bilaga I till direktiv 91/477, i dess lydelse enligt direktiv 2008/51, under ”Kategori B – Skjutvapen för vilka det krävs tillstånd” (nedan kallad kategori B).

¹⁰ Se artikel 1.1 i direktiv 91/477, i dess lydelse före ikraftträdandet av direktiv 2017/853 och artikel 1.1 led 1 i direktiv 91/477, i dess lydelse enligt direktiv 2017/853.

¹¹ Se, bland annat, skäl 20 i direktiv 2017/83.

¹² Se skäl 20 i direktiv 2017/853.

eller 8 i ”Kategori A – Förbjudna skjutvapen”¹³. Denna ordalydelse tyder således på att en sådan omvandling av ett skjutvapen, som innebär att det omfattas av kategori A.9, inte leder till att det inte längre ska klassificeras i kategorierna A.2, A.3, A.6, A.7 eller A.8. De vapen som omfattas av kategori A.9 uppfyller nämligen kriterierna för att det ska anses vara fråga om ett skjutvapen. Vidare görs, vad gäller kategorierna A.2, A.3, A.6, A.7 eller A.8, det där inte någon skillnad beroende på om de skjutvapen som avses har omvandlats eller inte.

För det tredje, vad gäller de mål som eftersträvas med direktiven 91/477 och 2017/853, konstaterar domstolen att syftet med att lägga till kategori A.9 under det lagstiftningsförfarande som ledde fram till antagandet av direktiv 2017/853 var att klargöra att de omvandlade skjutvapnen omfattades av tillämpningsområdet för direktiv 91/477. Däremot finns det inget som tyder på att unionslagstiftaren genom detta tillägg ville undanta omvandlade skjutvapen från kategorierna A.2, A.3, A.6, A.7, A.8 eller från tillämpningsområdet för artikel 7.4a i direktiv 91/477.

Vidare konstaterar domstolen att, eftersom direktiv 2017/853 står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i stadgan¹⁴, ska artikel 7.4a i direktiv 91/477 anses syfta till att säkerställa att förvärvade rättigheter iakttas, i synnerhet rätten till egendom¹⁵. Nämda artikel gör det möjligt för medlemsstaterna att bibehålla de tillstånd som redan beviljats för halvautomatiska skjutvapen i kategorierna A.6–A.8 som innan direktivet trädde i kraft klassificerades i kategori B och som lagligen hade förvärvats och registrerats före den 13 juni 2017. Direktiv 91/477 ska således inte förstås så, att det innebär att sådana vapen exproprieras från deras innehavare. Mot bakgrund av syftet att säkerställa att förvärvade rättigheter iakttas, kan nämnda artikel 7.4a – även om den innehåller ett undantag från principen om förbud mot att inneha skjutvapen som omfattas av kategorierna A.6–A.8 – inte tolkas på ett sådant sätt att sådana vapen utesluts från dess tillämpningsområde när de därutöver uppfyller de ytterligare kriterier som anges i kategori A.9.

Vidare erinrar domstolen om att syftet med direktiv 91/477 är att stärka det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna inom området för skydd av personers säkerhet och att säkerställa unionsmedborgarnas säkerhet. Inget av dessa syften utgör emellertid hinder för att innehavare av skjutvapen som ingår både i en av kategorierna A.6–A.8 och i kategori A.9 kan omfattas av övergångsbestämmelserna i artikel 7.4a i direktiv 91/477.

En sådan tolkning är nämligen ägnad att bidra till att uppnå målet att underlätta den inre marknadens funktion. Vad vidare gäller målet att säkerställa unionsmedborgarnas säkerhet framstår de skjutvapen som uppfyller kriterierna i kategori A.9 som en mindre omedelbar fara än de som uteslutande omfattas av kategorierna A.6–A.8. Dessutom framgår det av lydelsen i artikel 7.4a i direktiv 91/477 att den möjlighet som föreskrivs i denna bestämmelse endast är tillämplig med avseende på skjutvapen som lagligen förvärvats och registrerats före den 13 juni 2017. Detta innebär bland annat att de krav, i synnerhet de som avser säkerhet, som i detta avseende föreskrivs i direktiv 91/477, i den lydelse som var tillämplig innan direktiv 2017/853 trädde i kraft, är uppfyllda. Domstolen vill slutligen påpeka att övriga villkor, särskilt de som avser säkerhet, som fastställs i direktiv 91/477, måste vara uppfyllda vid den tidpunkt då en medlemsstat, med tillämpning av nämnda bestämmelse, har för avsikt att bekräfta, förnya eller förlänga ett tillstånd för ett halvautomatiskt skjutvapen i kategorierna A.6–A.8.

¹³ Återfinns i del II A i bilaga I till direktiv 91/477 (nedan kallade kategorierna A.2, A.3, A.6, A.7 eller A.8).

¹⁴ Se skäl 31 i direktiv 2017/853.

¹⁵ Som föreskrivs i artikel 17.1 i stadgan.

Domstolen drar slutsatsen att målet att säkerställa unionsmedborgarnas säkerhet således inte äventyras av den omständigheten att innehavare av skjutvapen som ingår både i kategorierna A.6–A.8 och i kategori A.9 har fördel av bibehållandet av de tillstånd som redan beviljats för vapen i kategorierna A.6–A.8 i enlighet med artikel 7.4a i direktiv 91/477.

För det fjärde anser domstolen att en sådan tolkning av nämnda artikel 7.4a, som är förenlig med bestämmelsens lydelse och det sammanhang i vilket den ingår samt till systematiken i och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som den ingår i, inte heller leder till att nämnda bestämmelse eller tillägget, genom direktiv 2017/853, av kategori A.9, helt förlorar sin ändamålsenliga verkan.

Tvärtom säkerställer denna tolkning den ändamålsenliga verkan av artikel 7.4a, eftersom den syftar till att säkerställa iakttagandet av förvärvade rättigheter och i synnerhet iakttagandet av rätten till egendom. Vidare påverkar nämnda tolkning inte på något sätt det klagande syfte som unionslagstiftaren har försökt uppnå genom att lägga till kategori A.9. Dessutom omfattar denna kategori inte bara skjutvapen i kategorierna A.6–A.8 och kategori A.9, utan även skjutvapen i kategorierna A.2 och A.3 som har genomgått sådana omvandlingar, vilka inte omfattades av den möjlighet som medlemsstaterna ges genom artikel 7.4a i direktiv 91/477.

Mot bakgrund av denna tolkning av artikel 7.4a i direktiv 91/477 drar domstolen slutsatsen att det antagande som ligger till grund för den fråga som Cour constitutionnelle (Författningsdomstolen) har ställt är felaktigt och att det vid prövningen av denna fråga under dessa omständigheter inte har framkommit någon omständighet som kan påverka giltigheten av nämnda artikel mot bakgrund av rätten till egendom, principen om likhet inför lagen, icke-diskrimineringsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar.